29. 8. 2007

ID: 49902

Výslech znalce

Soudy volají znalce k jednání zpravidla jen tam, kde vznikají pochybnosti o správnosti nebo úplnosti posudku. Soudy neprovádějí výslech znalce ve věcech, v nichž znalec nemůže danou problematiku svou výpovědí objasnit více, než se to stalo v písemném posudku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 324/2005, ze dne 29.5.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce M. D., zastoupeného J. D., advokátem proti žalovanému J. S., zastoupenému Mgr. Ing. P. L., advokátem o zaplacení částky 90.000,- Kč s příslušenstvím oproti vydání vozidla, vedené u Okresního soudu ve Vsetíně - pobočky ve Valašském Meziříčí pod sp. zn. 11 C 123/98, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. září 2004, č. j. 57 Co 94/2004-235, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. září 2004, č. j. 57 Co 94/2004-235, ve výrocích, jimiž byl změněn rozsudek Okresního soudu ve Vsetíně - pobočky ve Valašském Meziříčí ze dne 5. prosince 2003, č. j. 11 C 123/98-209, tak, že žalovanému byla uložena povinnost zaplatit žalobci částku 90.000,- Kč s 26 % úrokem z prodlení od 12. 5. 1998 do zaplacení oproti vrácení osobního vozidla Opel Kadett a bylo rozhodnuto o nákladech řízení účastníků a státu před soudy obou stupňů, a rozsudek Okresního soudu ve Vsetíně - pobočky ve Valašském Meziříčí ze dne 5. prosince 2003, č. j. 11 C 123/98-209 (vyjma části výroku, jímž byla zamítnuta žaloba o zaplacení 26 % úroku z prodlení z částky 90.000,- Kč od 8. 1. 1998 do 11. 5. 1998), se zrušují a věc se vrací v tomto rozsahu Okresnímu soudu ve Vsetíně - pobočce ve Valašském Meziříčí k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud ve Vsetíně - pobočka ve Valašském Meziříčí rozsudkem ze dne 5. prosince 2003, č. j. 11 C 123/98-209, zamítl žalobu, aby žalovanému byla uložena povinnost zaplatit žalobci částku 90.000,- Kč s 26 % úrokem z prodlení od 8. 1. 1998 do zaplacení oproti vrácení osobního vozidla Opel Kadett, a současně rozhodl o nákladech řízení účastníků a státu. Jeho předchozí rozsudky ze dne 31. května 1999, č. j. 11 C 123/98-57, a ze dne 30. října 2001, č. j. 11 C 123/98-126 (oba žalobě vyhovující), Krajský soud v Ostravě zrušil usneseními ze dne 31. května 2000, č. j. 10 Co 918/99-91, a ze dne 23. července 2002, č. j. 10 Co 107/2002-149, a věc mu vždy vrátil k dalšímu řízení.

K odvolání žalobce Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 7. září 2004, č. j. 57 Co 94/2004-235, rozsudek soudu prvního stupně ze dne 5. prosince 2003, č. j. 11 C 123/98-209, potvrdil v části výroku, jíž byla zamítnuta žaloba o zaplacení 26 % úroku z prodlení z částky 90.000,- Kč od 8. 1. 1998 do 11. 5. 1998, ve zbývající části zamítavého výroku jej změnil tak, že žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku částku 90.000,- Kč s 26 % úrokem z prodlení od 12. 5. 1998 do zaplacení oproti vrácení osobního vozidla Opel Kadett, a rozhodl o nákladech řízení účastníků a státu před soudy obou stupňů.

Odvolací soud převzal skutková zjištění soudu prvního stupně, že účastníci uzavřeli nejpozději dne 16. 7. 1997 ústní formou kupní smlouvu, jejímž předmětem byl převod vlastnického práva k osobnímu automobilu zn. Opel Kadett (dále též „předmětné vozidlo“, resp. „vozidlo“) za kupní cenu 90.000,- Kč. Dne 16. 7. 1997 podepsali písemné potvrzení nazvané „kupní smlouva“, v němž je podrobný popis technického stavu vozidla s uvedením 69.250 ujetých kilometrů. I. M., který byl žalovaným zmocněn k uzavření kupní smlouvy, převzal téhož dne od manželky žalobce sjednanou kupní cenu ve výši 90.000,- Kč a na důkaz toho podepsal potvrzení. Po třech měsících, během nichž žalobce s předmětným vozidlem ujel přibližně 3.000 km, se začaly u vozidla projevovat závady. Žalobce v dopise doručeném žalovanému dne 17. 12. 1997 sdělil, že při opravě vozidla v autoservisu bylo zjištěno, že kompresní tlaky válců jsou pod hranicí 15 barů, což podle soudního znalce vzniká dlouhodobým užíváním vozidla po ujetí přibližně 160.000,- Kč a že tedy žalovaným uváděný dobrý technický stav vozidla byl mylný. Žádá proto o osobní schůzku a řešení nastalé situace buď odstoupením od smlouvy nebo poskytnutím výrazné slevy. Následně v dopise ze dne 7. 1. 1998 žalobce prostřednictvím svého právního zástupce vytkl žalovanému vady vozidla, a to nefunkční motor (zejména kompresní tlaky válců pod hranicí 15 barů), vadný startér (opotřebovaný vačkový hřídel), zatékání do interiéru vozidla, koroze karoserie, vady baterie, cyklovače, ostřikovače a ruční brzdy, a sdělil mu, že odstupuje od kupní smlouvy a žádá vrácení částky 90.000.- Kč oproti vrácení vozidla. Zda byl vytýkací dopis ze dne 7. 1. 1998 žalovanému doručen ve lhůtě do 16. 1. 1998, nebylo prokázáno. Odvolací soud zopakoval důkaz svědeckou výpovědí

V. S., z níž zjistil, že dne 4. 12. 1997 na žádost žalobce změřil kompresní tlaky u motoru předmětného vozidla, aby zjistil příčinu poruchy startování. Při měření použil univerzální měřící přístroj značky KN 1127, který měří tlak od 15 atmosfér. Tato hranice nebyla přístrojem při měření tlaku ani zachycena. Na základě svých odborných a praktických zkušeností usoudil, že snížená komprese je důsledkem opotřebení jednotlivých částí motoru. O kterou konkrétní část se jedná, nezjistil, neboť nerozebíral motor. Protože jeho měřící přístroj nebyl úředně kalibrován, doporučil žalobci další zkušební přeměření. Odvolací soud zopakoval důkaz též znaleckým posudkem vypracovaným dne 18. 5. 2003 soudním znalcem z oboru doprava, ekonomika a strojírenství Ing. M. C., z něhož mimo jiné zjistil, že nefunkční motor je vadou, jež činí věc neupotřebitelnou. Provedenou zkouškou měření kompresních tlaků znalec shledal, že tyto tlaky jsou nedostatečné a rozdíly mezi jednotlivými válci jsou větší než 10 %. S přihlédnutím k tomu, že vada se začala projevovat v zimních měsících po ujetí 3.000 km od koupě (jak uvedl žalobce ve své výpovědi), znalec usoudil, že ke dni koupě byla hodnota kompresních tlaků na hranici dostatečnosti. Vzhledem k časovému odstupu nebyl schopen určit, zda v tu dobu byl kompresní tlak nad nebo pod hranicí 15 barů. U daného typu vozidla zn. Opel Kadett s motorem 1,6 D je doporučována hodnota kompresního tlaku v rozmezí 20 až 30 barů. Odvolací soud po takto v odvolacím řízení doplněném dokazování na rozdíl od soudu prvního stupně učinil skutkový závěr, že ke dni koupě existovala vada motoru spočívající v tom, že kompresní tlaky válců byly pod hranicí 15 barů, tj. nedostatečné. Ze slovního vyjádření obsaženého v dopise žalobce, jenž byl žalovanému doručen 17. 12. 1997, oproti soudu prvního stupně dovodil, že žalobce v něm žalovanému vytkl konkrétní vadu vozidla (kompresní tlaky válců jsou pod 15 barů), na kterou jej žalovaný před uzavřením kupní smlouvy neupozornil a která činí vozidlo neupotřebitelným.

Na podkladě takto zjištěného skutkového stavu věci odvolací soud dospěl k odlišnému právnímu závěru. Zatímco soud prvního stupně dovodil, že žalobce neodstoupil platně od kupní smlouvy, neboť neprokázal, že v šestiměsíční prekluzivní lhůtě vytkl konkrétní existující vadu (dopis doručený žalovanému 17. 12. 1997 neobsahuje vytčení konkrétní vady a pokud jde o dopis ze dne 7. 1. 1998, jenž výtku konkrétních vad obsahuje, nebylo prokázáno, že byl žalovanému doručen v šestiměsíční prekluzivní lhůtě), a v případě včasné reklamace žalobce neprokázal její oprávněnost (u vad, jež činí věc neupotřebitelnou, nebylo prokázáno, že existovaly v době koupě), odvolací soud uzavřel, že žalobce dopisem ze dne 7. 1. 1998 důvodně v souladu s § 48 ve spojení s § 597 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, v platném znění (dále jen „obč. zák.“) odstoupil od smlouvy uzavřené podle § 588 obč. zák. Dopis žalobce doručený žalovanému dne 17. 12. 1997 totiž považoval za včasné a kvalifikované vytknutí vady věci ve smyslu § 599 ve spojení s 591 obč. zák. Jelikož odstoupením od smlouvy se kupní smlouva od počátku ruší (§ 48 odst. 2 obč. zák.), jsou smluvní strany povinny si podle § 457 obč. zák. vydat vše, co si na základě této kupní smlouvy plnily, tedy žalobce vrátit žalovanému předmětné vozidlo a žalovaný zaplatit žalobci částku 90.000,- Kč.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opřel o § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř., a označil v něm dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. Namítl nesprávnost závěru odvolacího soudu, že žalobce dopisem ze dne 7. 1. 1998 platně odstoupil od kupní smlouvy, neboť mu dopisem ze dne 17. 12. 1997, tedy ve lhůtě šesti měsíců vytkl neodstranitelnou vadu, na kterou nebyl upozorněn a která dodatečně vyšla najevo. Odvolacímu soudu vytkl, že se vůbec nezabýval otázkou, zda svědek S. použil měřící přístroj vhodný k měření kompresních tlaků vozidel zn. Opel. Svědkem použitý přístroj KN1172 je totiž určen k měření tlaků nákladních automobilů a traktorů. V příloze žalovaný předložil dovolacímu soudu kopii listiny, na níž je označen kompresní tlak v Mpa, týkající se měření tlaku předmětného vozidla tímto svědkem. Poukázal na odbornou literaturu a na úpravu používání měřících prostředků obsaženou v zákoně č. 505/1992 Sb. o metrologii a kalibraci, k nimž měl přihlížet jak svědek S., tak znalec C. při vypracování znaleckého posudku. Žalovaný nabídl v reakci na obsah výpovědi svědka S. a závěry plynoucí ze znaleckého posudku znalce C. svou verzi možnosti úniku kompresního tlaku. Zároveň namítl, že žalobcem uplatněný nárok je výkonem práva v rozporu s dobrými mravy. Za neetickou považuje situaci, kdy je mu ukládána povinnost zaplatit žalobci částku 90.000,- Kč, která se navyšuje o úrok z prodlení ve výši 26 % ročně, kdežto žalobce má proti tomu uloženu pouze povinnost vydat mu vozidlo, jehož reálná hodnota rok od roku klesá, a je skoro nepoužitelné. Závěrem navrhl napadený rozsudek odvolacího soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

V řízení o dovolání bylo postupováno podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění před 1. 4. 2005, kdy nabyla účinnosti jeho novela provedená zákonem č. 59/2005 Sb. - dále opět jen „o. s. ř.“ (srovnej článek II bod 3. přechodných ustanovení zákona č. 59/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas k tomu oprávněnou osobou - účastníkem řízení za splnění podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 240 odst. 1 o. s. ř., § 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.) a že je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř., se zaměřil na posouzení jeho důvodnosti.

Podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden; přitom je vázán uplatněnými dovolacími důvody. Z § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. vyplývá v případě přípustného dovolání povinnost dovolacího soudu přihlédnout k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a / a b/ a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), i když nebyly v dovolání uplatněny. Uvedené vady v dovolání tvrzeny nebyly; zatímco existence zmatečností z obsahu spisu nevyplývá, je řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.).

Podle § 127 odst. 1 o. s. ř. závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, ustanoví soud po slyšení účastníků znalce. Soud znalce vyslechne; znalci může také uložit, aby posudek vypracoval písemně. Je-li ustanoveno několik znalců, mohou podat společný posudek. Místo výslechu znalce může se soud v odůvodněných případech spokojit s písemným posudkem znalce.

Znalec je osobou, která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku soudu sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení. Ačkoli zákon jakoby dává přednost ústnímu podání znaleckého posudku, je zřejmé, že pravidlem bude právě opačný postup. Na základě zadání uloženého v usnesení o ustanovení znalce je podán písemný znalecký posudek, k němuž soud znalce vyslechne. Jen výjimečně se může spokojit s písemně podaným znaleckým posudkem, aniž by znalce vyslechl k obsahu posudku. Již ve zprávě o zhodnocení praxe soudů při výkladu a aplikaci ustanovení novely občanského soudního řádu provedené zákonem č. 49/1973 Sb., schválené usnesením pléna Nejvyššího soudu ČSSR ze 16. 12. 1974, Plsf 2/74, jež byla uveřejněna ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 1/1975, se uvádí, že o odůvodněný případ, kdy se soud může místo výslechu znalce spokojit s písemným posudkem, jde např. při provádění znaleckého důkazu krevní zkouškou nebo dědičně biologickou zkouškou, znaleckého posudku podle sazeb pro hodnocení bolestného a ztížení společenského uplatnění, znaleckého posudku o rozsahu poškození věcí po jejich prohlédnutí znalcem apod. V ostatních případech je sice provádění důkazů podle § 127 odst. 1 věty třetí (nyní čtvrté) o. s. ř. rovněž možné, ale závisí na skutkové a právní povaze projednávané věci a zejména na povaze prováděného důkazu. Uplatnění zmíněného ustanovení bude praktické zejména tehdy, lze-li důvodně předpokládat, že k doplnění nebo objasnění posudku nebudou vznášeny dotazy. Ovšem i tam, kde se soud spokojil s písemným posudkem znalce, může nařídit dodatečně výslech znalce, pokud to bude zapotřebí vzhledem k obsahu písemného posudku nebo k jiným okolnostem uváděným účastníky řízení. Ve zprávě občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSR o úrovni znaleckého dokazování u soudů a státních notářství Cpj 161/79, schválené usnesením pléna tohoto soudu z 23. 12. 1980, Pls 3/80, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 1/1981, se pak s odkazem na shora citovanou hodnotící zprávu konstatuje, že soudy (správně) volají znalce k jednání zpravidla jen tam, kde vznikají pochybnosti o správnosti nebo úplnosti posudku. Soudy např. neprovádějí výslech znalce ve věcech, v nichž znalec nemůže danou problematiku svou výpovědí objasnit více, než se to stalo v písemném posudku. Jako nesprávný je ale označen postup soudu, který se spokojil s výslechem znalce a nevyslechl ho v řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, ač účastník vyslovil nesouhlas s odhadem ceny rodinného domku v písemně podaném posudku.

V dané věci soud prvního stupně ani soud odvolací zásady vyplývající ze shora uvedených zpráv, od nichž není důvodu se odchylovat ani v současné době, nerespektovaly. Žalovaný po doručení písemného znaleckého posudku vypracovaného Ing. M. C. dne 18. 5. 2003 předložil soudu prvního stupně při jednání dne 17. 9. 2003 své písemné vyjádření ke znaleckému posudku, v němž polemizuje se závěry znalce, a namítá, že znalecký posudek je neúplný a nezpůsobilý objektivně posoudit, jaký byl technický stav vozidla před pěti lety. Účastníci výslech znalce nenavrhli, soud prvního stupně znalce k jednání za účelem jeho výslechu nepředvolal a rozhodl jen na základě písemného znaleckého posudku, ač každý z účastníků závěry znalce interpretoval odlišně. Odvolací soud pouze zopakoval důkaz znaleckým posudkem, aniž blíže vysvětlil důvody, pro které osobní výslech znalce neprovedl. Dovolací soud se s tímto postupem soudů neztotožňuje. Vzhledem k výhradám, jež ke znaleckému posudku uplatnil žalovaný, a vzhledem k odlišnému chápání odborného posouzení zadaných otázek znalcem, lze usoudit, že závěry písemného posudku se nemusí jevit zcela jednoznačné. Za této situace tak nebyly splněny podmínky pro výjimečné upuštění od výslechu znalce. Předvoláním znalce k jednání soudu by soud dal prostor účastníkům, aby znalci položili dotazy; jeho výslechem mohly být pochybnosti o správnosti jeho závěrů buď potvrzeny nebo vyvráceny, a znalec tudíž svojí výpovědí mohl objasnit více než v písemném posudku. Soudy se proto neměly spokojit s písemným posudkem, ale měly znalce vyslechnout. Přitom je nerozhodné, že účastníci výslech znalce nenavrhli. Jak již bylo výše uvedeno, závisí toliko na úvaze soudu, zda od výslechu znalce s přihlédnutím k výjimečným okolnostem daného případu upustí.

Lze uzavřít, že soudy při zjišťování skutkového stavu věci zatížily řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, neboť v rozporu s § 127 odst. 1 věty čtvrté o. s. ř. neprovedly výslech znalce (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.). Dovolací soud proto, aniž se musel zabývat výslovně uplatněnými dovolacími námitkami, rozsudek odvolacího soudu v rozsahu podaného dovolání zrušil - až na jeho částečně potvrzující výrok (§ 243b odst. 2

část věty za středníkem o. s. ř.). Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud v uvedeném rozsahu i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti